

Om det bliver Retten eller Rettens Formand, der kommer til at tage de i 3die Stykke omhandlede Bestemmelser vil først og fremmest bero paa, om Spørgsmaalet rejses i eller uden for Retsmøde (jfr. § 214); dog staaer det selvfølgelig Formanden frit for at henvise en til ham uden for et Retsmøde sket Henvendelse til Afgørelse i et Retsmøde.

§ 149.

Denne Paragraf fastslaar for Vidneførsels Vedkommende, at *Umiddelbarhedsprincippet* bør gennemføres i saa stort et Omfang, som det praktisk taget er muligt og hensigtsmæssigt. Med andre Ord: For at de Dommere, der skulle dømme i Sagen, kunne faa det fyldigste og paalideligste Indtryk af hvert enkelt Vidnesbyrds Værdi, samt for at give dem Lejlighed til Benyttelse af deres Spørgsmaalsret, skulle Vidner føres under Domsforhandlingen for selve den dømmende Ret, undtagen i følgende Tilfælde, hvor særlige praktiske Hensyn nødvendiggøre Afvigelse, nemlig:

- 1) naar Afstandsreglerne i § 148 hindre saadant Møde,
 - 2) naar Vidnets Helbredstilstand forbyder det at møde,
 - 3) naar begge Parter frafalde Kravet paa Vidnets Afhørelse for selve den dømmende Ret, samt
 - 4) naar Vidnets Møde under selve Domsforhandlingen vilde medføre Ulempe og Bekostning, som ikke vilde staa i rimeligt Forhold til Sagens Genstand eller den Betydning, Vidnesbyrdet kan antages at have for Sagens Oplysning.
- Endelig maa nævnes, at der for en Sikkerheds Skyld er givet Højesteret Beføjelse til at nægte, at et Vidne afhøres for selve denne Ret, selv om begge Parter ønske saadant.

Medens de under 1, 2 og 4 angivne Undtagelser ganske forklare sig selv, skal med Hensyn til Undtagelsen under 3 fremhæves, at den derved Parterne indrømmede Ret til efter Overenskomst at gøre Afvigelse fra Umiddelbarhedsprincippet er en naturlig Følge af deres Raadighed over Sagen. De kunne holde det paagældende Vidne helt uden for Sagen, det er da kun rimeligt, at de lige saa vel kunne vedtage en Afhøring ved Vidnets eget Hjemting, hvorved Omkostninger mulig kunne spares.

Naar et Vidne i Henhold til de oven angivne Regler ikke kan eller skal møde ved Domsforhandlingen, maa i *Underretssager* Afhørelsen finde Sted for den Under-

ret, der er Vidnets Hjemting. Hvad *Landsretssager* og *Højesteretssager* angaar, vil Vidneførslen være at foranstalte enten ved den Underret, der er Vidnets Hjemting, eller ved et eller to dertil delegerede Medlemmer af vedkommende Landsret eller af Højesteret. Grund til at anvende denne sidste Form kan der f. Eks. være, naar Retten efter Sagens Beskaffenhed maatte sætte særlig Pris paa under Domsforhandlingen og Voteringen i sin Midte at have Dommere, der have et personligt Indtryk af Vidneforklaringerne, eller naar Sagen er en Appelsag, og det maa anses ønskeligt, at Vidneførslen foregaar for en anden Dommer end den, der alt har paakendt Sagen i første Instans. Derimod maa det vel mærkes, at den her omtalte Regel i Paragrafens 2det Stykke ikke hjemler Landsretterne nogen *almindelig* Beføjelse til at henvise Vidneafhøring til Delegerede. Beføjelsen gælder kun de Tilfælde, hvor Vidnet ikke overensstemmende med Reglerne i første Stykke skal møde ved Domsforhandlingen for Landsretten. Naar Vidnerne bo inden for den i § 148, 2det Stykke, angivne Grænse, og der ingen urimelig Ulempe eller Bekostning vil være forbunden med deres Førelse under selve Domsforhandlingen for Landsret, maa Retten lade Vidnerne møde under denne, medmindre begge Parter maatte frafalde Kravet herpaa.

Hvis en dømmende Ret i Tilfælde, hvor Vidneførslen ej er foregaaet for den selv, vil benytte sig af sin Beføjelse efter § 92 til efter Optagelsen at rette yderligere Spørgsmaal til Vidnerne, vil den være nødt til at lade disse Spørgsmaal forelægge Vidnerne gennem vedkommende Underret eller særlig dertil Delegerede, for saa vidt da ikke § 148, sidste Stykke, kan bringes i Anvendelse.

De Beslutninger, som Retten vil have at træffe i Henhold til denne eller den foregaaende Paragraf, ville normalt blive truffene i det Retsmøde, hvori Domsforhandlingen berammes, men der er i øvrigt intet i Vejen for, at de træffes saavel før som senere, i eller uden for et Retsmøde (§ 214 jfr. § 171).

§ 150.

Efter den gældende Ret ere Militære kun i Kjøbenhavn pligtige at aflægge Vidnesbyrd for de borgerlige Domstole. Denne i sig selv urimelige Ordning bør aabenbart ikke opretholdes under et paa Umiddelbarhedsprincippet hvilende nyt System.